

November 2019, Lichtervelde

Buiten regent het oude wijven. Ik zit aan een tafeltje net naast de toog van café ‘De Vier Seizoenen’ in *fucking* Lichtervelde, een doodnormaal West-Vlaams dorp. Mijn beide grootouders langs moeders kant zijn van hier. Nu ja, ze zijn al dood sinds 1984. In deze door God vergeten uithoek is niets meer te zoeken en toch, bij elke terugkomst, wil ik Lichtervelde voelen en kom ik naar hier. Deze plek en haar inwoners zijn mijn bloed.

De cafébazin weet wie ik ben en vraagt in haar sappig dialect of het in Frankrijk ook zo warm is. Ik ben zwijgzaam en dat is altijd zo. Niets gaat boven een vol café, vol verhalen. Mijn plaats is stevast in de buurt van de luidruchtigste groep. Ze niksen over dagdagelijkse dingen. Hoeveel garnalen moeten er in een garnalkrokot? Wat zou president ‘Obama’ vinden van de uitspraak van Trump? Wie nu verbetert naar Obama is zonder meer de klos. “Firmin, hoe heet die man ook weer, die als eerste een voet op de maan zette?” “Lance Armstrong”, krak, boem, stilte.

Sommige discussies zijn duidelijk de vrucht van opzoekingswerk; geldt mijn papieren rijbewijs met oude foto, waarop ik nauwelijks herkenbaar ben, nog? Deze vraag kent voorlopig geen antwoord. Ik hoor en aanschouw het pingpongspel van argumenten. Sommigen beginnen te twifelen en sluiten zich aan bij het andere kamp. Een smartphone bovenhalen en het even opzoeken, wordt hier niet gedaan.

Vastberaden op zoek naar een antwoord stapt één van de cafégangers op in de richting van het gemeentehuis, een paar huizen verderop. Hij komt vijf minuten later smalend het café terug binnen, luid roepend dat hij het bij het rechte einde had. Ik nip van mijn koffie, starend naar de overkant

van de markt. Café 'Den Gouden Appel' bestaat ook nog. Niet alles verandert, sommige dingen wel.

Ik kijk naar het huis naast het voormalig stamcafé van pépé. De gevel is felgeel en er wordt nu een frituur uitgbaat. In mijn Lichterveldse jeugdijaren verkeerde ik lange tijd in de illusie dat mijn grootvader nog in Spanje had gewoond met een zekere Emmelie. Ik hoorde mijn grootmoeder vaak zeggen: "Ga maar terug naar Spanje, naar je Emmelie." Tot ik, tijdens een tentoonstelling van de Heemkundige Kring een foto ontdekte, waarop naast café 'Den Gouden appel', tot in het jaar 1953 nog een ander café was. 'In Spanje' was de naam en Emmelie was de uitbaatster.

Tijd om af te rekenen. De volledige toog kijkt mee hoe ik mijn jas dicht knoop. Dat ik niet van hier ben, ruiken ze van op een kilometer afstand. "Ik heb nog naast café 'De Zwaan' gewoond, dat nu is afgebrand." Vandaag staat daar een nieuwbouw. Ze herinneren zich mijn grootouders, de ouderlingen tenminste. Namen en verhalen worden opgerakeld. "Je mémé was nog een echte", zegt een oud ventje met een rollator naast zijn barkruk.

Grootouders kunnen labradors zijn voor hun kleinkinderen en in een oogwenk veranderen in pitbulls voor de buitenwereld. Ze zijn het product van hun opvoeding. Mémé werd, net als boer Jos grootgebracht met moedermelk en streng katholieke methodes. Mijn grootouders blijven in mijn belevingswereld labradors van de braafste soort. Ik hoor de raad der toogwijzen nog iets tegen elkaar zeggen over 'Boogschutter roept Merlina' en trek de deur achter me dicht.

Ik verlaat de markt en wandel richting 'cinema De Keizer', waar ik mijn eerste bioscoopfilm zag op mijn tiende. De zaal is nog als vanouds, klapstoeltjes en Rococo verlichtingsarmaturen inclusief.

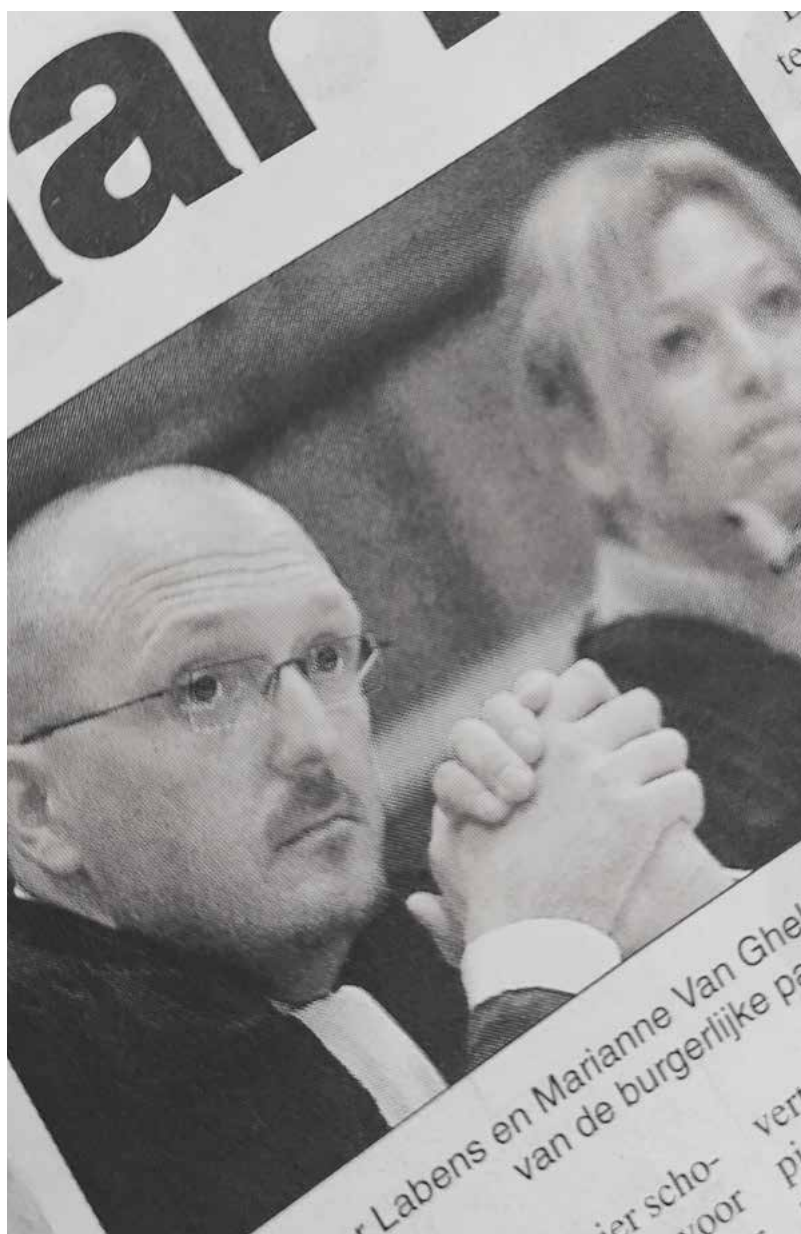
Toen ik nog in België woonde en zelf al kinderen had,

ging ik vaak hier naar de cinema. Helemaal achteraan gezeten bestelde ik steeds hetzelfde ijsje als toen; een hoorntje waarvan het met chocolade gevulde uiteinde altijd in het papieren omhulsel blijft steken, als je het er wil afdoen. Je had ze in aardbei met een aardbeisaus on top en in vanille met nootjes erop. Soms was de koek hard, maar soms ook al zacht geworden. Beide waren lekker.

Elke keer dat ik Lichtervelde binnenrijd, welt een klef gevoel van vergankelijkheid op. Gedachten schieten naar de plezante zorgeloze kermiscarroussel met mijn grootouders. Tegelijkertijd overvalt mij soms een pikzwarte leegte en een nevel van weemoed. Ik ben een dagdromer. Ik zweef graag, maar niet altijd, een beetje zoals Robin Williams in de film *Hook*. Een bij momenten meedogenloze harde advocaat die, *mean and lean*, de zeeroversbuit binnenhaalt, maar die ook kan vliegen, pirouettes maakt in volle duikvlucht, dwars door ruimte en tijd scheert en 150 decibels luid kan kraaien: “Crow, crow, crow.”

Ook ‘s nachts in mijn REM-slaap ben ik vaak overal en ergens, dus ook hier in Lichtervelde.

Ik surplace graag in gevoelens. Ik analyseer ze zonder piekeren. Precies alsof dit mijn verbeelding en daarmee gepaard gaande creativiteit aanscherpt. Het is alsof ik mijn droom en mijn herinneringen moet binnenrijden om eens vol te tanken en dan vrolijk verder te rijden, het leven tegemoet.

1

DE
ZOEMENDE
NAPOLEON

Augustus 2019, Fontarèches

‘Het geheugen is kieskeurig, alles wordt ingeschreven, maar veel vervaagt.’

Het prachtige *Indische duinen* van Adriaan Van Dis belandt naast me op de bruine stenen vloer, net onder de rand van mijn bed. Bij het opstaan straks om te gaan plassen, zal ik er niet tegenknallen. Ik kijk nog eens goed, ja, nog eens opnieuw, ik kijk nu heel bewust, ja, juist onder de rand van het bed, prima.

Als kind was ik ‘pietje precies’. De deur van mijn kamer in Lichtervelde diende precies op een kwart open te staan. Niets meer, niets minder, een kwart. Eindelijk staat die verdorde deur goed, nu nog kijken hoe laat het is. De rode cijfers van de zwarte seventies Nokiaradiowekker tonen 22.22. De zwaantjes zijn daar, want de tweetjes netjes op een rij zijn precies vier statige zwanen, die komen voorbij gezwommen, zeggend dat het tijd is om te slapen.

Ik staar naar het plafond van mijn slaapkamer op het gelijkvloers in Fontarèches, Zuid-Frankrijk. Vijfenveertig jaar later kan ik de zwanen rustig laten voortschrijden. De dwangneurotische trekjes zijn er niet meer, of toch minder, of anders. Het is middernacht, 25 graden, de ventilator, een vintage pastelblauwe Calor, gekocht bij Troc, draait zachtjes, bijna geluidloos, zijn traag toerental. De airco staat uit. Sinds ik hier ben, is de warmte traag week na week in mijn ondertussen minder frêle lijf gekropen. Het nieuwe normaal is warm, warmer, warmst en airco is voor toeristen, niet voor aangespoelde zuiderlingen, toch niet bij 25 graden.

Zes uur 's morgens, een zoemende mug. Met een druk op de knop van mijn nachtlamp wordt alles in de slaapkamer duidelijk zichtbaar, met uitzondering van het storende

'kamikazebeest'. *Des moustiques arabiques*, noemt men ze hier. Kleine vervelende muggen met een scherpe snuit, die altijd nijdig prikken, steeds weer, bloedhonger of niet.

Mijn vrouw Marianne heeft dan weer iets met vliegen. In haar tienerjaren studeerde ze op haar kamer toen een vlieg telkens haar gezelschap opzocht. De vlieg bleef netjes zitten en liet zich aaien zoals een huisdier. Om er zeker van te zijn dat het telkens dezelfde vlieg was, markeerde ze het met een dopje Tipp-ex op de rug. Zowaar, iedere keer als Marianne haar studeerkamer binnenstapte, kwam Napoleon aangevlogen, zo had ze de vlieg immers gedoopt. In België is het in tegenstelling tot Frankrijk niet verboden je huisdier te vernoemen naar de Franse keizer. De vlieg kwam dagen na elkaar rustig op haar vinger zitten en niemand mocht de kamer betreden zonder dat Marianne erbij was, want Napoleon zou wel eens kunnen ontsnappen, zoals destijds op Sint-Helena. Van dag op dag was Napoleon plots verdwenen. We hebben nooit geweten of de Tipp-ex er voor iets tussen zat.

Ik draai me op mijn zij en kijk naar mijn muze. Marianne is de dochter van haar moeder, niets dan puur onversneden goed in de genen. Lig je overhoop met haar, dan kijk je best of er een spiegel in de buurt is. Werkelijk iedereen die weet wie ze is, geeft douze points. Ik was zestien, Marianne dertien, toen ik haar de eerste keer zag. Het haar in een vlecht, naturel koppie, knalroze toppie, ik was flabbergasted. Ze is mijn winnend lot. "Some guys have all the luck", om het met de woorden van Palmer te zeggen. Samen zijn in Frankrijk is haar verdienste. Ze slaapt nog. Blazertje, ik hou van jou, denk ik en sta op.

Buiten staat de rode stoffen zetel, en dat is een cadeau van Jean Louis Ungaro, uitbater en chef de cuisine van 'Les 3 canards' in Uzès. Ungaro is ook aangespoeld, net als ik, maar dan vanuit Grenoble. Vergeef me de vergelijking, want het is een schat van een mens, maar de *Grenoblois*

gelijkt sprekend op een weldoorvoed Javaans rund, zoals Mutatuli ze beschreef in *Max Havelaar*. Ach ja, de hoofden van Lebak, het liefdespaar Saïdjah en Adinda, alles komt even terug, het was verplichte lectuur in het middelbaar.

Ik laat de koffie nog wat afkoelen wat, bij een buitentemperatuur van 25 graden, tijd vraagt. Ik kijk over het dal zo ver mijn oog reiken kan en adem mijn longblaasjes vol. Wat voelt het heerlijk om, meer dan veertien jaar na de aankoop van dit domein, eindelijk onze uitgestelde droom te kunnen beleven.

De koffie smaakt heerlijk. De gemalen koffiebonen zijn een cadeau van mijn jongste zoon Alexander en zijn vriendin na hun reis in Bali. Kopi Loewak, een zeer kostbare civetkoffie. De koffiebossen zijn een lekkernij voor de Loewak, civetkatachtigen, die de bessen opeten en vervolgens de pitten uitpoepen. Het zwarte goud. Schijf je rijk, moet er iemand in Bali ooit hebben gedacht.

Koffie, een croissant en een fles azijn tegen de jeuk, die verdomde muggen. Ook buiten, op dit onnoemelijk vroege uur, weten ze mij te vinden, die *moustiques arabiques*. Zouden ze echt uit een Arabisch land zijn geïmporteerd of zou een rechtse rekel van het Front National op de naam gekomen zijn na een nachtje stappen in Marseille, achtervolgd door een leger muggen of Arabieren?

Acht uur, de kerkklokken luiden. Deze van ons dorp nemen het voortouw en een dikke seconde later hoor ik die van La Bruguière, het dorp iets verderop. Geluid reist tegen ongeveer 330 meter per seconde. Heeft dat ermee te maken dat het een canon lijkt? Hoe dan ook, de tijd reist hier traag en ik vind dat helemaal niet erg.

We wonen op duizend kilometer van België. Fontarèches telt amper tweehonderdvijftig inwoners. Het aanpalende dorpje is al even klein. Wij bevinden ons in een *hameau* tussen de twee dorpen in. Deze locatie telt amper vijftien inwoners, waaronder een schepen, een ambassadeur en

voor het overige *les indigènes, sans importance historique, comme nous*, even diepgeworteld als de eeuwenoude groene eiken, die hier staan. Iets hogerop woont herder Jeremy Dufas. Zijn uitgestrekte weilanden omringen de *hameau* als een grasgroene gordel. Het enige verkeer in onze straat bestaat uit tweehonderd schapen, vier herdershonden en een herder, elke morgen, elke avond, van de boerderij naar de weiden en terug.

Augustus 1975, Lichtervelde

Op 3 september, binnen een dikke week word ik tien, een leeftijd waarop je meent stilaan mee te tellen onder de volwassenen, tenminste zo zou je het toch zelf willen. Wanneer je jong bent, kan het niet snel genoeg gaan. Rond veertig mag de biologische klok gerust alweer wat trager tikken, maar dat moment is in 1975 nog lichtjaren verwijderd. Ik ben bij manier van spreken pas gisteren geboren, in 1965, met Sonny & Cher op 1 in de hitparade, *I got you babe*, zo klonk het toen. Over toeval gesproken.

Samen met grootmoeder, mémé Yvonne, wandel ik naar de lokale supermarkt Végé om er mijn verjaardagscadeau te kiezen. Ik ben gek op Playmobil. De kleine, blauwe doosjes maken me instant vrolijk. De winkel is iets verderop, richting slachthuis, waar mijn andere grootvader, pé André, werkt als slachter. We stappen ernaartoe via de Marktstraat, de enige echte hoofdstraat van Lichtervelde. Hier gebeurt bijna nooit iets en dat maakt het er zo zalig wonen. De inwoners hebben in de volksmond de naam om niet bepaald van de rapste te zijn. De uitdrukking ‘Ben je misschien van Lichtervelde?’ betekent dat je geen